

De Berse

Jaargang 34, nummer 1, 2024

Uitgave van Heemkundekring Den Beerschen Aard

Verschijnt 2x per jaar

Contributie € 25,00 per jaar

Bankrekening NL 05 RABO 013.38.92.751

www.denbeerschenaard.nl

Bestuur Heemkundekring

Den Beerschen Aard

Voorzitter:

Bert van Essen

06-549007047

Penningmeester:

Hans Vennix

013-5142108

Secretaris:

Marie-Louise Boxelaar

Secretariaat@denbeerschenaard.nl

Leden bestuur:

Jan Hems

Cees van der Heijden

Stephen van Helvoort

Redactie "De Berse"

Guus Staps

06-41801657

redactie@denbeerschenaard.nl

Leden redactie:

Joke van Ham

Ria Nouwens

Peter van Gerven

Cees van der Heijden

Contact:

Via de Website:

www.denbeerschenaard.nl

~~~~~

De redactie kan de volledige historische juistheid van de artikelen niet altijd controleren; evt. onjuistheden zijn voor verantwoording van de auteur.

CONCEPT verslag ALV Heemkundekring "Den Beerschen Aard".

Algemene ledenvergadering 26 februari 2024.

Aanwezig: 63 leden.

Afwezig met bericht: mevr. A. van Vroenhoven, mevr. Smulders, mevr. van Kollenburg en dhr. en mevr. Pladet.

Agenda:

- 1) Welkom door de voorzitter.
- 2) Moment van herdenking voor de overleden leden in 2023.
- 3) Notulen van 6 februari 2023 zijn akkoord en bij dezen vastgesteld.
- 4) Mededelingen door de voorzitter:
  - * 2023 was een goed heemkundejaar (7de lustrum) met als extra een bezoek aan het Openluchtmuseum in Arnhem en een BBQ voor alle vrijwilligers.
  - * Project "Oude Toren": de restauratie van de toren is inmiddels afgerond. Het gebied rondom de toren wordt komende maanden opnieuw ingericht met veel aandacht voor flora en fauna. Op 20 mei (2de Pinksterdag) wordt de Middeleeuwse Torendag georganiseerd. De Oude Toren en de Toren in Oostelbeers zijn die dag opengesteld.
  - * De website is en wordt komende tijd verder geactualiseerd.
  - * Het Erfgoedplatform Oirschot: Bert is een van de vertegenwoordigers in dit platform vanuit De Beerzen. Vanuit het Erfgoedplatform is het project QR codes opgestart. Op de monumenten in Oirschot en De Beerzen zijn QR-codes geplaatst, scan deze met uw mobiel en informatie over het monument is direct voorhanden.
  - * In het 2e weekend van september staat het Erfgoedweekeinde gepland.
  - * Een oprecht woord van dank voor alle vrijwilligers, zonder hen géén Heemkundekring.
- 5) Presentatie financieel overzicht door Hans Vennix.

Verslag door de kascommissie t.w. Guus Staps en Jos van Es. Alles keurig in orde. Guus Staps treedt af, dank voor je medewerking. Monique van Erve is benoemd in de kascommissie.

In 2024 komt géén contributieverhoging. Binnenkort wordt de contributie afgeschreven bij degenen die een machtiging hebben ondertekend. De overige leden worden verzocht in maart de contributie te betalen. De leden zijn akkoord, de jaarrekening 2023 is vastgesteld.

- 6) Presentatie van activiteiten in 2023 door Guus Staps, een mooi overzicht van de vele werkzaamheden van de werkgroepen CHI en Land en de georganiseerde activiteiten in 2023.
- 7) Presentatie door werkgroep Archivering, Digitalisering en Beheer (ADB): Joke van Ham geeft een fraai overzicht van de vele activiteiten van de werkgroep ADB en over de inrichting en organisatie van het archief op De Schelft.
NB De Schelft is op woensdagmiddag van 13.30 uur tot 16.30 uur geopend, u bent van harte welkom.
Cees van der Heijden vertelt aansluitend over de geactualiseerde website (www.denbeerschenaard.nl), over het programma “Memorix major” en de participatie in Brabant Cloud. (zie verder blz. 10)
- 8) Samenstelling bestuur:
Bert van Essen, voorzitter.
Hans Vennix, penningmeester.
Marie Louise Boxelaar, secretaris en toegevoegd aan werkgroep CHI.
Jan Hems, lid en actief bij werkgroep “Land”.
Cees van der Heijden lid en actief bij werkgroepen ADB en redactie.
Stephan van Helvoort lid en verzorgt evenementen en activiteiten.
Mark Timmermans is om persoonlijke redenen afgetreden als bestuurslid. Hij krijgt bloemen en een applaus van de leden als dank voor de zeer gewaardeerde inzet. Aftredend en herkiesbaar tot ALV februari 2025: Marie Louise Boxelaar.
De leden zijn hiermee akkoord.
- 9) Rondvraag:
* Rikie Hems vraagt om de data van wandelingen en fietstocht in het vervolg ook in de “Huis aan Huis” te publiceren, waarvan akte.
* Jose Verhagen hoopt dat de excursies niet meer in de zomer worden gepland.
In 2024 is de kleine excursie op 20 april naar het Van Goghmuseum in Nuenen en op zaterdag 21 september naar Tiengemeten. Niet meer in de zomer.
* Frans Zonneveld: heeft veel informatie over emigranten in het begin van de 20ste eeuw verzameld en doorgestuurd aan de Heemkundekring. Hij ziet daar graag een publicatie over. E.e.a. is eerder gepubliceerd in “De Berse”, wij nemen hierover contact op met Frans Zonneveld.
- 10) Huldiging:
Jos van Gils onderscheiden met zilveren draaginsigne van Brabants Heem Zilveren draaginsigne Brabants Heem Jos van Gils is afgelopen maandag, 26-02-2024, onderscheiden met de zilveren draaginsigne van Brabants Heem. De onderscheiding werd opgespeld door Ineke Strouken, regio coördinator Kempenland. Ineke bestempelde Jos als de echte “Heemkundeman”. Jos is al sinds de oprichting in november 1988 lid van de Heemkundekring Den Beerschen Aard en wordt intern wel het geheugen van de Heemkundekring genoemd. Jos is ook al sinds de eerste uitgave van “De Berse” lid van de redactie en schreef in die rol vele artikelen. In zijn zoektocht naar de geschiedenis van de Beerzen reisde Jos stad en land af, waarbij voor hem in de Rijksarchieven te Den Haag bijna een vaste stoel werd vrijgehouden.

Speldje van Brabants Heem.

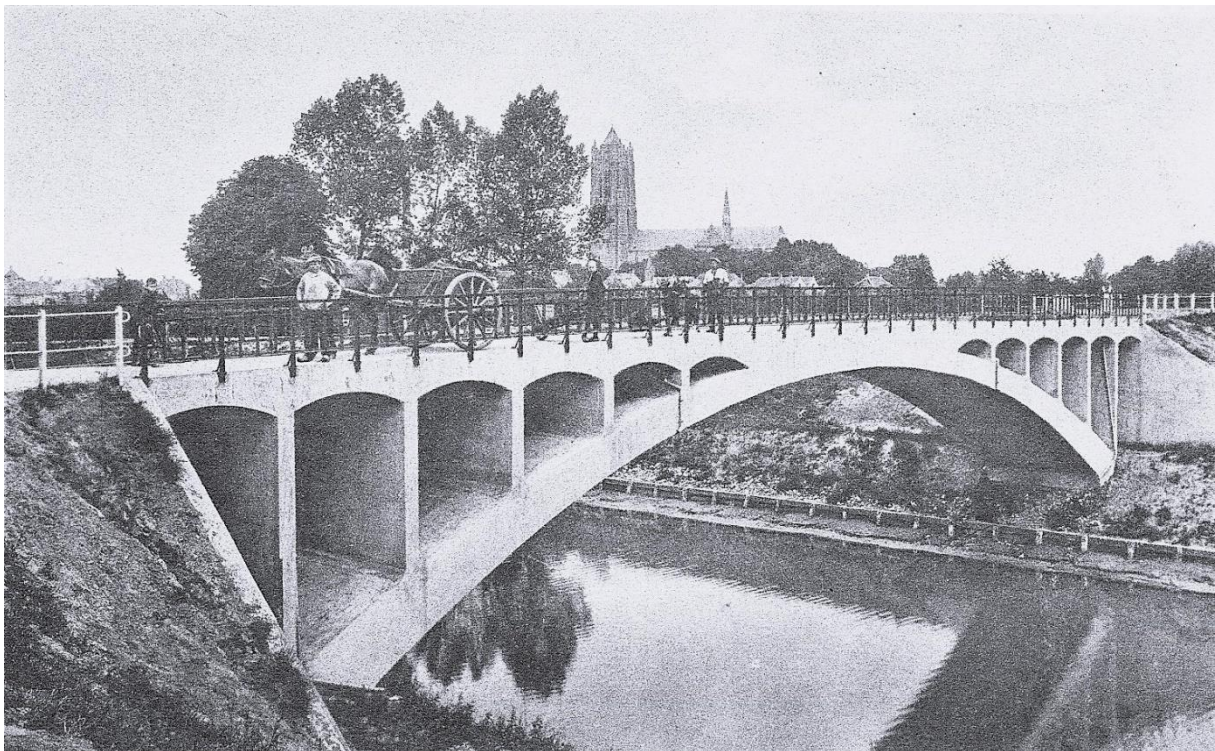
Jos met oorkonde

Door die inzet is zijn kennis van de Beerzen van onschatbare waarde, een waarde die volgens Jos zelf wel meevalt. Die bescheidenheid als eigenschap siert hem. Verrast Omdat de Werkgroep Archivering, Digitalisering en Beheer dit jaar zelf het jaaroverzicht wilde presenteren werd Jos, als lid van de werkgroep, ook uitgenodigd om zeker aanwezig te zijn bij Algemene Ledenvergadering van de Heemkundekring. Volgens Jos een plausibel argument om te worden opgehaald om de vergadering te kunnen bijwonen. Toen dochter met kleindochters binnenkwam, ontstond bij Jos enige twijfel over de redenen waarom hij aanwezig moest zijn. Twijfels die na het toekennen van de onderscheiding al snel omsloegen naar dankbaarheid en trots. De Heemkundekring hoopt nog jaren te mogen genieten van de aanwezigheid en kennis van Jos van Gils.

Lezing:

Vorig jaar was het een eeuw geleden dat het Wilhelminakanaal werd geopend. Het Wilhelminakanaal is na 100 jaar nog nadrukkelijk aanwezig in onze omgeving.

Arthur de Vries en Han Smits (beide (ex) bestuursleden van Heemkundekring "De Heerlijkheid Oirschot", verzorgden deze lezing over de geschiedenis van het Wilhelminakanaal, de bruggen, de gevolgen voor handel en verkeer en het verhaal van de Tweede Wereldoorlog.

De in de 2^e wereldoorlog verwoeste brug over het Wilhelminakanaal

Beknopte beschrijving van het kabinetorgel in het Oude Kerkje te Middelbeers

Na bijna 100 jaar heeft het Oude Kerkje in Middelbeers weer een orgel.

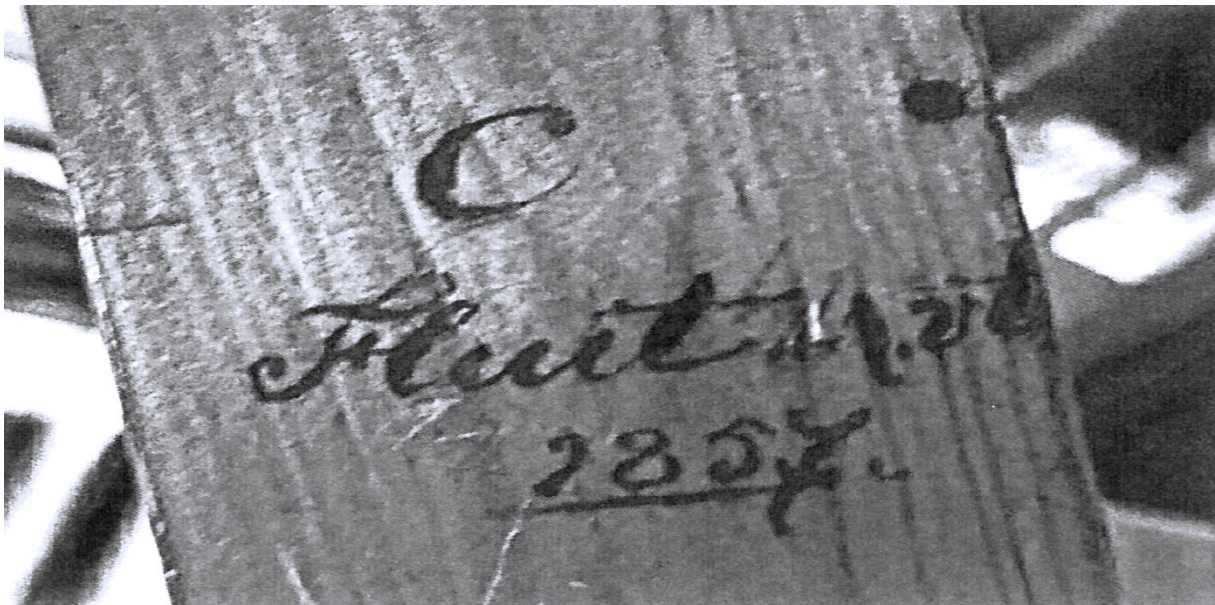
Het oude "Vereecken" orgel uit 1869, werd door orgelbouwer Gebr. Vermeulen uit Weert verplaatst, naar de in 1927 gebouwde nieuwe kerk. Doordat niet al het pijpwerk uit het oude Vereecken orgel werden gebruikt, kreeg het orgel klarinetachtige kenmerken.

De oorspronkelijke kast is bij de verhuizing verloren gegaan. De kast moest in de nieuwe kerk om een raam gebouwd worden, hiervoor was de oude kast ongeschikt.

In november 2023 werd, door firma Verschueren orgelbouw, een orgel geplaatst wat afkomstig was van de familie Zegwaard uit Didam.

Over dit kabinetorgel is weinig informatie bekend. Als mogelijke maker wordt Hess (Gouda) genoemd en vooral de orgelkast vertoont duidelijk 18de eeuwse stijlmerken. Boven het klavier is de naam aangebracht van de firma Verschueren uit Tongeren. Deze orgelmaker stond omstreeks 1970 in voor de restauratie.

De toeschrijving aan Hess kan niet met zekerheid worden vastgesteld. Er is zelfs gereede twijfel over de herkomst van het binnenwerk dat overwegend uit de 19de eeuw lijkt te dateren.

Bij de montage werden op diverse houten pijpen een tekst ontdekt waarop het jaartal 1857 te lezen staat. Omdat nagenoeg alle houten pijpen dezelfde kenmerken en bouwwijze hebben, is het aannemelijk dat het pijpwerk van de zelfde maker betreft. Gegeven het jaartal 1857 komt Hess niet als maker in aanmerking en wijst op een andere herkomst of een verbouwing van het instrument.

De discant *1) van de holpijp 8' is weliswaar gemaakt van eiken, maar de overige houten pijpen zijn voornamelijk gemaakt van grenen. Het aanwezige metalen pijpwerk is historisch en bovendien van inscripties voorzien. Enkel het laatste octaaf van de fluit 4' is zonder twijfel 20^e eeuws. Op c' van de fluit 2' is een afwijkende pijp te vinden (materiaal samenstelling, factuur en wanddikte). Het vermoeden is dat deze pijp ouder is dan het overige metalen pijpwerk. Het zou evt. de moeite waard zijn om te onderzoeken of het metalen pijpwerk aan Hess toegeschreven kan worden.

Dat zelfde geldt voor de aanwezige windlade. Overduidelijk is dat het hier een oude windlade betreft.

Anderzijds is de klavieromvang dan weer a-typisch voor een 18de eeuwse instrument. Het orgel is bij de overplaatsing, naar het Oude Kerkje, niet volledig gedemonteerd geweest. Hierbij zijn onderdelen als balgen, mechaniek en windlade niet uit het orgel geweest. Ook door de slechte bereikbaarheid heeft de firma Verschuieren geen uitgebreid onderzoek naar de oorspronkelijke maker kunnen uitvoeren. Voor een diepgaander onderzoek is een vergelijking met andere orgels, waarvan de toeschrijving niet discutabel is, een vereiste.

Zowel het klavier als de registermechaniek *2) is door de firma Verschuieren Tongeren vervaardigd.

De dispositie van het orgel luidt: - Holpijp 8'

- Prestant 8'disc

- Fluit 4'

- Fluit 2'

De klavieromvang is: C-g3

Het nieuwe orgel in het Oude Kerkje

Uit het bovenstaande blijkt dat het orgel is samengesteld uit historische onderdelen van uiteenlopende herkomst.

Derhalve kan men het orgel beter omschrijven als een historisch kabinetorgel met onderdelen van 18de, 19de en 20^e eeuwse herkomst.

Het project kwam tot stand mede door Theo Kralt adviseur erfgoed en monumenten van de gemeente Oirschot en de Stichting "Het Oude Kerkje".

*1) hoge tonen van het register

*2) met aluminium walsen

Het kabinetorgel wordt feestelijk in gebruik genomen op 25 april aanstaande wat dan bespeeld wordt door Peter van Dijk.

Guus Staps

~~~~~

Dysenterie in de Beerzen 1669 en 1676

In de jaren 60 van de 17^e eeuw werden de Nederlanden getroffen door meerdere pestepidemieën. De komst van Fransen en Spaanse soldaten, de slechte hygiëne onder de mensen en mislukte oogsten vergrootte de kans op besmetting. Zo ook in de Beerzen brak er dysenterie uit in 1669 en 1676.

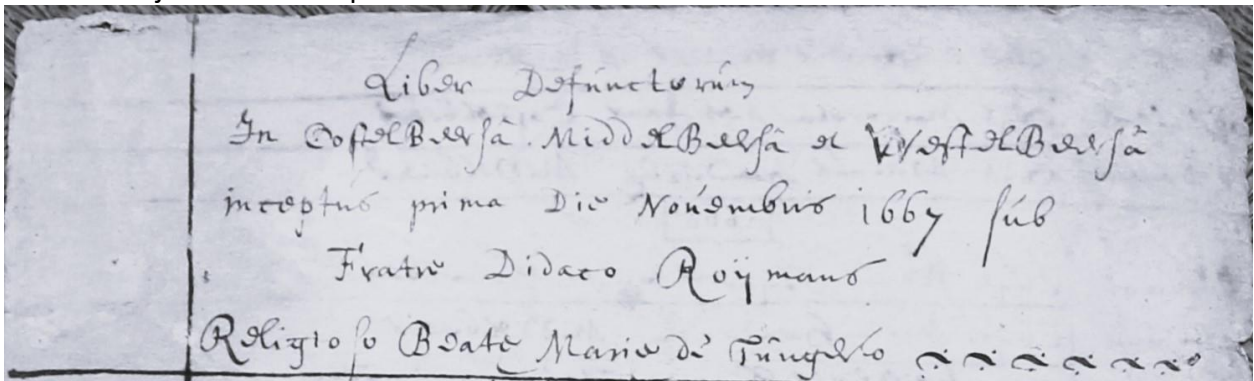
Dysenterie uit zich in een zware vorm van diarree wat gekenmerkt wordt door aanwezigheid van bloed in de ontlasting ook wel de "rode loop" genoemd.

Didacus Roijmans, had als zielzorger ook de taak om de overledenen in zijn parochie in een overlijdensboek bij te houden.

Hij was in 1662 kapelaan in Tilburg en werd 1667 benoemd tot pastoor in Oostelbeers. Hier zette hij zich met grote ijver in om, in de periode van besmettelijke ziekte, zijn parochianen bij te staan. Omdat hij zelf leed aan waterzuchtig (vochtophoping in het lichaam) keerde hij enkel jaren later terug naar de abdij in Tongerlo en stierf op 17 oktober 1673.

De gegevens van overleden parochianen werden opgeslagen in het archief van de abdij van Tongerlo. Deze gegevens van overlijden in de jaren 1667 tot 1690 in de Beerzen vonden we terug waarbij opviel de vele mensen die in 1669 waren overleden. De jaren vóór en na 1669 en was het sterfte cijfer van 5 á 8 personen per jaar, op een inwonersaantal van plm. 600 gangbaar.

Didacus Roijmans tekent op:

Uit het overlijdensboek 1667

(Het boek van de dod. In Oostelbeers, Middelbeers en Westelbeers op de eerste dag van november 1667 onder broeder dienaar Roijmans Zo gezegende Maria van Tongerlo)

1669

3	februari	obijt Petrus Goijaerts	Westelbeers
	februari	obijt Maria Hendrickx	Middelbeers
2	april	obijt Helwilgus Sijmons Teunissen	Oostelbeers
26	mei	obijt Arnoldus Janssen	Hollandia/Middelbeers
27	mei	obijt Goijaerts Diessen	Oostelbeers
25	augustus	obijt Margreta Pauwels	Oostelbeers
16	september	obijt Jacobus Corstiaens Plijms	Middelbeers
28	september	obijt Joannes Diessen	ex Dijsenteria Middelbeers
4	oktober	obijt Petrus Jan Blockx	ex Dijsenteria Middelbeers
4	oktober	obijt Gerardus Willem Kuijcken	ex Dijsenteria Middelbeers
5	oktober	obijt Elisabeth Peter Thomas	ex Dijsenteria Middelbeers
5	oktober	obijt Maria Jan aen Raecke	senio Middelbeers

1669.	
5 februari	Obijt Petrus Beijndt van A. Westelbeers
7 februari	Obijt Maria Gendrijs Middelbeers
22 Aprilis	Obijt Geertrigis Gijmou Hoornijff Oostelbeers
25 26 Maij	Obijt Arnoldus Gansff in Gullandia Middelbeers
27 Maij	Obijt Anna Beijndt Drieff Oostelbeers
8 25 Augusti	Obijt Margretha Puijck Oostelbeers
16 September	Obijt Jacobus Corstius Plijms Middelbeers
18 September	Obijt Joos Drieff ex Dysenteria Middelbeers
1 October	Obijt Petrus Jns Blocke ex Dysenteria Middelbeers

Uit het overlijdensboek 1669

6 oktober	obijt Willibrordus Jan Hansen	ex Dysenteria Middelbeers
12 oktober	obijt Elisabeth Wouter Corsten	ex Dysenteria Middelbeers
12 oktober	obijt Walterus Jan Lemmens	ex Dysenteria Oostelbeers
15 oktober	obijt Cornelius Lodewijckx	ex Dysenteria Middelbeers
17 oktober	obijt Maria Jan Diessen	ex Dysenteria Middelbeers
20 oktober	obijt Ludovicus Cornelis Lodewijckx	ex Dysenteria Middelbeers
21 oktober	obijt Joost Baudewijns Stevens	ex Dysenteria Oostelbeers
22 oktober	obijt Theodorus Rooijmans	aptivus Oostelbeers
24 oktober	obijt Elisabeth Baudewijns	ex Dysenteria Oostelbeers
25 oktober	obijt Adrianus Adriaen Gerrits	Middelbeers
28 oktober	obijt Baltumus Stevens	ex Dysenteria Oostelbeers
29 oktober	obijt Walterus Jan van Gestel	ex Dysenteria Westelbeers
5 november	obijt Aleijtes Peters	ex Dysenteria Westelbeers
5 november	obijt Adtriana Janssen	ex Dysenteria Westelbeers
6 november	obijt Maria Jan van Gestel	ex Dysenteria Westelbeers

18 October	Obijt Baldrius Gienens ex Dysenteria Oostelbeers
29 October	Obijt Willemus Jns van Gestel ex Dysenteria Westelbeers
5 November	Obijt Aleijdis Pothers ex Dysenteria Westelbeers
5 November	Obijt Anniem Gansff ex Dysenteria Westelbeers
6 November	Obijt Maria Jns van Gestel ex Dysenteria Westelbeers
1670	
22 Januarij	Obijt Petrus Eijndt Oostelbeers

Uit het overlijdensboek 1669/70

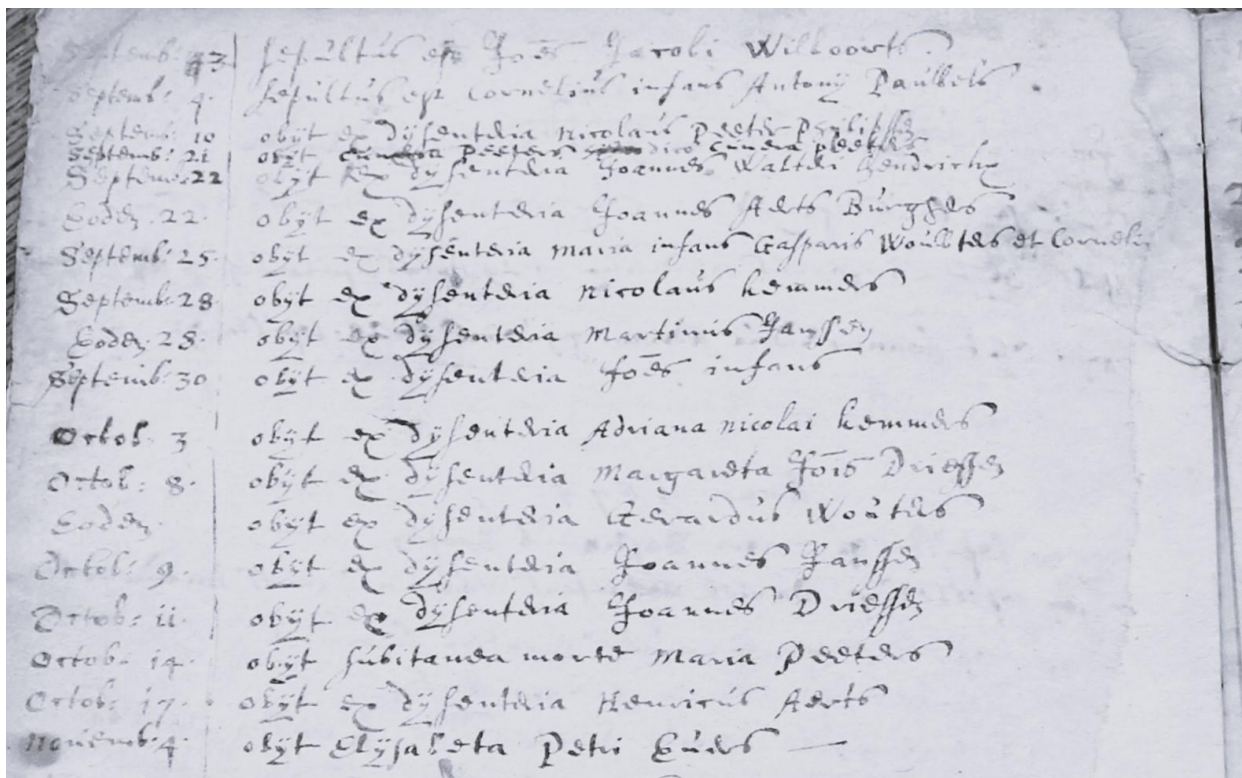
Bij het overlijden van Maria Jan van Gestel lijkt een einde te zijn komen van de dysenterie epidemie, gezien de eerstvolgende overledenen pas op 22 januari 1670 wordt vermeld.

Bij een verder onderzoek in het archief van Tongerlo stuiten we nog op een vermelding van een dysenterie uitbraak in 1676. Deze werden vermeld door de pastoors Franciscus van Hove uit Postel 1673-1676 en Richardus Ooms uit Antwerpen 1676-1692.

1676

In dit jaar, van 4 augustus tot 4 november 1676, stierven 15 van de 21 mensen aan dysenterie.

augustus 4 ^e	sepulta Walterus infauns Wilhelmi spaniaeto est Elisibete coniugun
augustus 17 ^e	sepulta Wilhelmus infauns Dionijsi Willem Rooijmans et Catharina coniugun
september 3 ^e	objit di dysenterie Joost Jacob Wilborts
september 4 ^e	objit Cornelis Infan Antoni Pauwels
september 10 ^e	objit di dysenterie Nicolaas Peter Philipsen
september 21	objit Peter Blekers dico cuncra
21	objit di dysenterie Blekers
september 22	objit di dysenterie Johannes Walterus Hendrick
september 22	objit di dysenterie Johannes Aerts Burches
september 25	objit di dysenterie Maria infans Casparis Wouters et Cornelius
september 28	objit di dysenterie Nicolaus Kemmers
eodem quodie 28	objit di dysenterie Martinus Janssen
september 30	objit Joannes infans
oktober 3	objit di dysenterie Adriana Nicolai Kemmers
oktober 8	objit di dysenterie Margareta Joris Driessen
oktob 8	objit di dysenterie Gerardus Wouters
oktob 9	objit di dysenterie Johannes Jansen
oktob 11	objit di dysenterie Johannes Driessen
oktob 14	subitanea morte Maria Peters
oktober 17	objit di dysenterie Henricus Aerts
november 4	objit di dysenterie Elisabetha Peterus Evers

Uit het overlijdensboek 1676

objit = overleden	coniugun = echtgenoot
dijnsenteria = dysenterie	spaniaeto = spaanse
senio = ouderdom	sepulta(us) = begraven
subitaner morte = plotselinge dood	aptivus = mijn liefste
eodem quoguedie = zelfde dag	infan(s) = baby
dico cuncra = ik bedoel de wieg	

Jan Hems, Guus Staps

~~~~~

Brabant Cloud (Memorix Maior)

Canon van de Beerzen en onze website

Tijdens de Algemene ledenvergadering van de Heemkundekring Den Beerschen Aard heeft voorzitter Bert van Essen aangegeven dat we dit jaar starten met Brabant Cloud en Canon van de Beerzen. Ook de werkgroep ADB (Archivering, Digitalisering en Beheer) heeft hierover in hun presentatie gesproken.

In deze uitgave van 'De Berse' gaan we iets dieper in op deze 2 initiatieven.

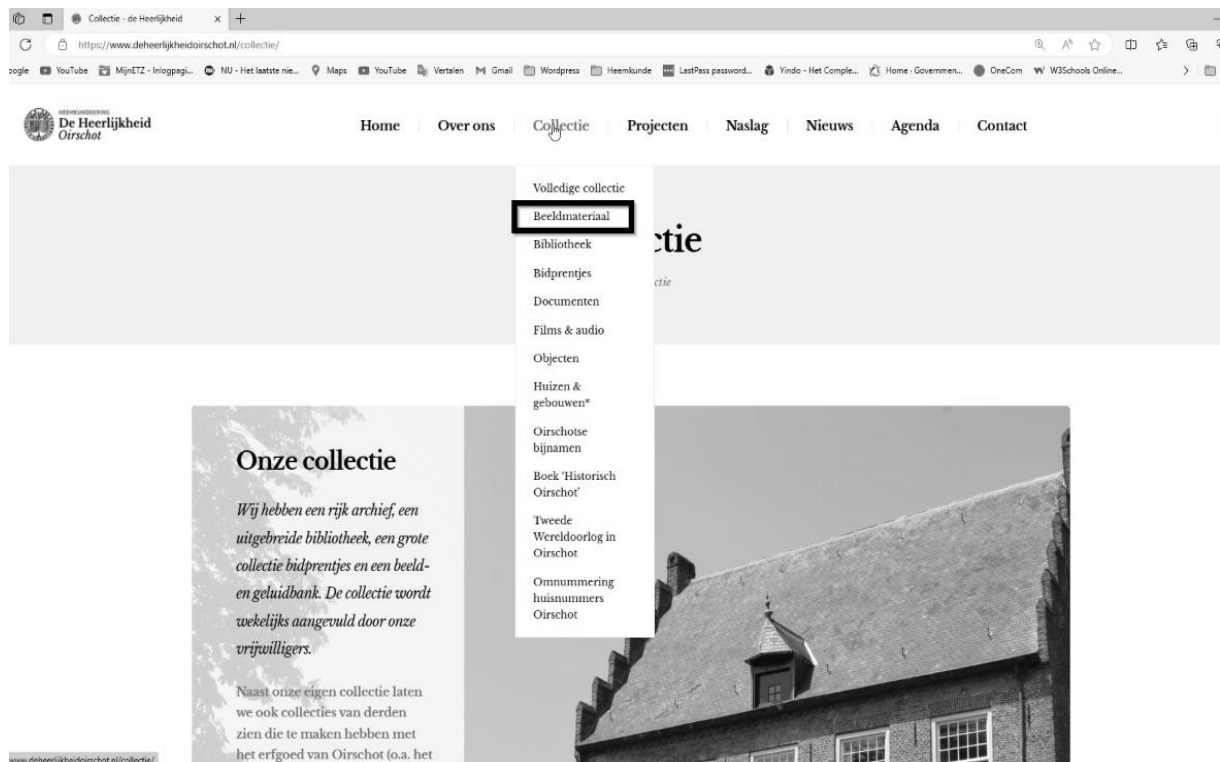
Brabant Cloud

Met Brabant Cloud kunnen we de collectie van de Heemkundekring op een betaalbare en toekomstige manier opslaan en online toegankelijk maken voor het brede publiek.

In eerste instantie willen we de bidprentjes en foto's in de cloud opslaan. In een later stadium kan men ervoor kiezen om ook de objecten, boeken, documentatie, etc. op te slaan in de cloud.

Allereerst gaan we met de werkgroep ADB (Archivering, Digitalisering en Beheer) een proefperiode in van 3 maanden. In deze proefperiode volgen we een cursus en gaan we uitvinden hoe we de cloud het beste naar onze wensen kunnen gebruiken en inrichten. Na deze proefperiode gaan we samen met het bestuur besluiten of we verder gaan met Brabant Cloud. Indien we hier vervolgens 'ja' tegen zeggen gaan we echt aan de slag en betalen vanaf dat moment voor het onderhoud. We moeten er wel vanuit gaan dat we de komende 2 jaar bezig zullen zijn om de cloud te vullen, echter deze kan je wel veel eerder bekijken via onze eigen website <https://denbeerschenaard.nl>.

Je kan nu al een kijkje nemen in de online collectie van de Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot, <https://deheerlijkheidoirschot.nl>

Klik in de collectie op beeldmateriaal, waarna je bijvoorbeeld het onderstaande scherm krijgt. Klik vervolgens op Personen en je krijgt de foto uitvergroot met daaronder nog de nodige informatie.

Collectie - de Heerlijkheid Oirschot

https://deheerlijkheidoirschot.nl/2018/collections/index.html?query=*:*&gl=1&collectionType_facet=Beeldmateriaal

De Heerlijkheid Oirschot

Collectie

Typ hier uw zoekterm(en)...

Zoek Uitgebreid zoeken

Gevonden: 6505

Filter(s): * / Beeldmateriaal

Sorteer A.Z. | Sorteer O.P. | Toon meer

Filter

Audio (1)
 Beeldmateriaal (6505)
 Bibliotheek (1145)
 Bildprentjes (8595)
 Documenten (838)
 Video (20)

Deelcollectie

Sorteer A.Z. | Sorteer O.P. | Toon meer

Filter

Vorige 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Volgende

Zicht Markt/Rijkesluis...

Personen

De Poort en SCC De Enck 2002 - 2004

Oirschotse Missiezusters en...

Gebouwen

Boerderij

Gebouwen

Viaduct over de A 58

inbrengen problemen | opzij slaan | invoeren

afsluiten | opslaan | invoeren

Identificatie

Titel
Personen

Soort object
Foto

Objectnummer
2024_01250051

Deelcollectie
Beeldmateriaal

Trefwoord(en)
Museum, Oirschotse muts, Personen, Poffermutsen

Omschrijving
Het voormalige museum "Hand en Span: met Peter en Toos Vogels, Dien van de Ven, Piet en Drieka Oppers en Joke van de Ven

DOC00810 in doos 2.4.6

Geografische aanduiding

Plaats
Oirschot

Straatnaam
Rijkesluisstraat

Huisnummer
56

Canon van de Beerzen

Wellicht hebt u meer gelezen over een canon en er op internet naar gekeken. De meest bekende is de 'Canon van Nederland'. Hierin wordt de geschiedenis van Nederland in vensters op een tijdslijn verteld. Een venster is een verhaal over gebeurtenissen, personen en voorwerpen uit de geschiedenis, in dit geval de Nederlandse geschiedenis. De 'Canon van Nederland' kan je op het internet bekijken vanuit <https://canonvannederland.nl>.

Op de site kan je via de regiocanon 'Noord-Brabant' inzoomen naar de canon van een Brabantse Heemkundekring. Als voorbeeld gaan we verder kijken naar de Canon van Oirschot, deze kan je ook bereiken via de site van de Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot, <https://deheerlijkheidoirschot.nl> aan het einde van de Home-pagina.

Een kijkje naar de 'Canon van Oirschot' via de Canon van Nederland laat het volgende zien:

https://www.canonvannederland.nl

Canon van Nederland

Ontdek Onderwijs **Regiocanons** Over

Regiocanons

- Drenthe
- Flevoland
- Fryslân
- Gelderland
- Groningen
- Limburg
- Noord-Brabant**
- Noord-Holland
- Overijssel
- Utrecht
- Zeeland
- Zuid-Holland
- Caribisch Gebied

Regiocanons.nl is de ingang voor provinciale, regionale en lokale canons in Nederland en het Caribisch gebied.

https://www.canonvannederland.nl/nl/noord-brabant

Canon van Nederland

Noord-Brabant

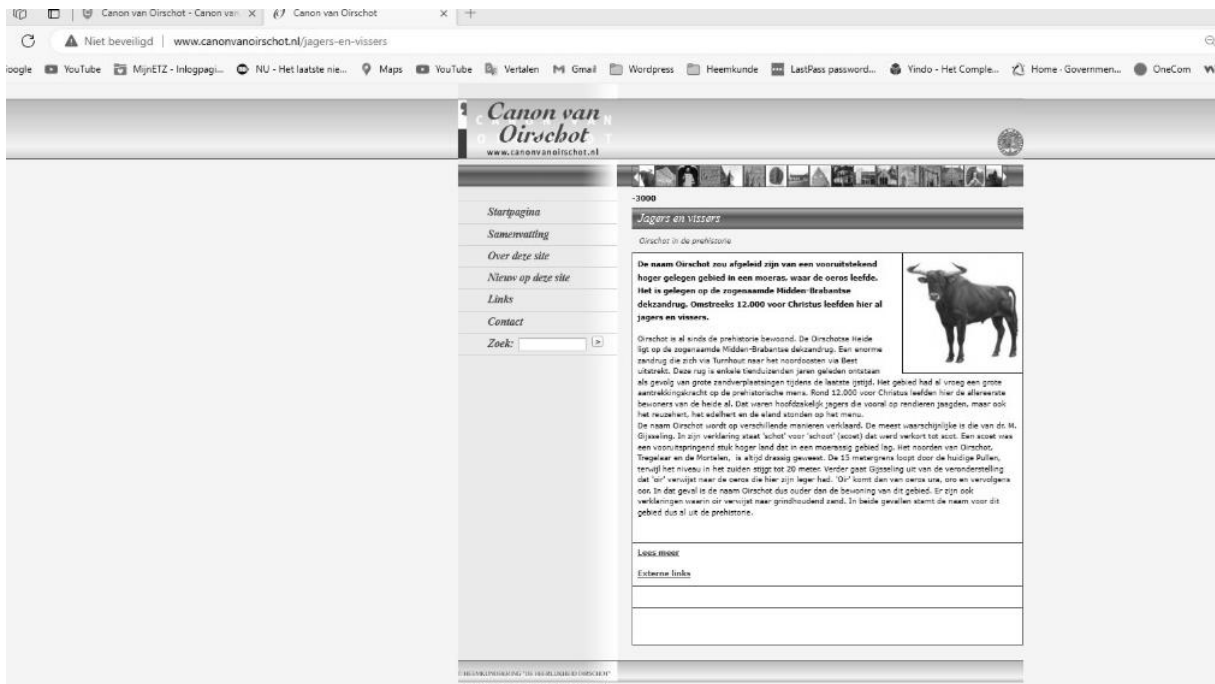
Tijds Eerst

Wijken op Bezoek	De Canon van Lummen	Canon van Altena
Canon van Best in ontwikkeling	Canon van Eindhoven	Canon van Gemert-Bakel
Canon van Gize en Rijen	Canon van Geene	Canon van Hilsbeek
Canon van De Kempen	Canon van Mierlostad	Canon van Mierlo
Canon van Oirschot	Overse Canon	Canon van Waarde

https://www.canonvannederland.nl/nl/noord-brabant/canon-van-oirschot

Canon van Nederland

Canon van Oirschot

In het geopende venster wordt de meest bekende Oirschottenaar Odulphus beschreven.

De Heemkundekring Den Beerschen Aard gaat een ‘Canon van de Beerzen’ maken. Hiervoor is een projectgroep in het leven geroepen. Leden van deze projectgroep gaan samen met de werkgroepen en externen de vensters op de tijdlijn vullen. Externen kunnen personen maar ook verenigingen of instellingen zijn. We zullen starten met 10 vensters en hopen rond de zomervakantie van 2024 de ‘Canon van de Beerzen’ operationeel te zetten. De canon kan dan bekeken worden vanuit de ‘Canon van Nederland’ en ook vanuit de website van de Heemkundekring: <https://denbeerschenaard.nl>.

Website Den Beerschen Aard

De afgelopen periode is de website van de Heemkundekring Den Beerschen Aard een beetje opgefrist. De website is te bereiken op het internet via <https://denbeerschenaard.nl>.

Op de Home pagina ziet u tegenwoordig actuele onderwerpen, zoals beschrijvingen van lezingen of verslagen van excursies, fiets- en wandeltochten. Onder de pagina ‘Informatie’ kunt u de agenda voor 2024 terugvinden, en de pagina’s daarop volgend de nieuwsbrieven en het verenigingsblad ‘De Berse’.

Indien mogelijk gaan we onze website dit jaar nog een fikse upgrade geven, dit is afhankelijk van de tijd die onze vrijwilligers kunnen vrijmaken. Naast de realisatie van de Brabant Cloud, Canon van de Beerzen en upgrade van de website hebben de vrijwilligers ook te maken met de lopende activiteiten.

Mocht u tijd en zin hebben, schroom dan niet om contact op te nemen met een van de leden van het bestuur of de werkgroepen. Je kan deze personen gewoon benaderen of mailen middels de diverse adressen die vermeld staan op onze website.

Werkgroep Archief

Geschiedenis van Kamp Baarschot in Westelbeers ontrafeld.

Voor de oudere generaties is Kamp Baarschot in Westelbeers een bekende naam. Maar wat dat nou precies was staat minder helder voor de geest. Niet verwonderlijk want het complex heeft een geschiedenis van wisselende bestemming. Ine Gimbrère-Straetmans ontrafeld de historie van dit woonoord in deel 31 van "Hers en Geens dur Diessen", een uitgave van de Stichting Erfgoed Diessen.

Het verhaal begint in de jaren dertig van de vorige eeuw, toen Nederland, maar ook veel andere landen in de wereld, gebukt ging onder een grote economische crisis. Er was veel werkloosheid en om die te bestrijden begon de overheid met projecten voor werkverschaffing, met name bedoeld voor ongeschoolde arbeiders. Dat was geen vrije keus voor hen. 'Het ging om gedwongen tewerkstelling voor meestal zware lichamelijke arbeid, voor een karig loon'. Gemeenten konden een beroep doen op een fonds van het Rijk. De gemeente Diessen diende een plan in voor onder meer de ontginning van 't Turkaa. Zeven werkelozen uit het dorp zouden daar aan de slag kunnen gaan.

Er worden in die jaren op instigatie van rijksoverheid her en der in Nederland kampen ingericht waar werklozen, afkomstig van elders, verbleven. Een van die locaties was een terrein tussen Baarschot en Westelbeers. Er werden twee barakken gebouwd die onderdak boden aan 96 mannen.

Een van de barakken kamp Baarschot te Westelbeers

Inmiddels ging het wat beter met de economie want in 1939 waren er in Diessen geen werklozen meer. Het kamp Baarschot in Westelbeers bleef in gebruik, ook tijdens de oorlogsjaren. In september 1941 stonden er, volgens de Volkskrant uit die tijd, vier barakken waar 216 personen afkomstig uit Schiedam verbleven.

In dat jaar voerde de Duitse bezetter de Nederlandse Arbeidsdienst (NAD) in. Mannen tussen de 18 en 25 jaar moesten verplicht een half jaar werken aan de infrastructuur, zoals ontginning van de heide, het aanleggen van paden en sloten en ruilverkaveling. Het kamp werd gebruikt om tewerkgestelden onder te brengen. Na de bevrijding, eind september 1944, werden de barakken tot 1948 gebruik voor de opvang van evacués van elders die voor het oorlogsgeweld hadden moesten vluchten. Daarna was het een vakantieoord voor katholieken kinderen. Zelf kinderen uit Linselles bij Lille (Fr.) verbleven er. In 1951 kreeg het weer zijn oorspronkelijke functie, n.l. de huisvesting van werklozen die aan het werk werden gezet bij de wederopbouw. Onder de vlag van de Dienst voor de Uitvoering van Werken (DUW). In de nacht van 31 januari en 1 februari 1953 werd Nederland geconfronteerd met de

watersnoodramp. Veel bewoners raakten dakloos. Katholieken gezinnen uit West-Brabant (de hulpverlening was nog verzuild) kregen een tijdelijk onderkomen in het kamp.

In 1955 trokken heel andere bewoners in de barakken in Baarschot. Indonesiërs die na de onafhankelijkheid hun vaderland waren ontvlucht. In kamp zaten enkel Keiezen, gezinnen van de Kei-eilanden, die een gespannen verhouding hadden met Molukse gezinnen. Toen beide groepen nog samen in kamp Lunetten bij Vught verbleven, braken er regelmatig ongeregelde uit. Mogelijk had de onderlinge vijandigheid te maken met het feit dat de Keiezen katholiek waren en de Ambonezen protestant.

Bruiloftsfeest bij de Keiezen

De Keiezen werden opgevangen door Beerse bevolking, men ging in Middelbeers naar de kerk, kinderen zaten er op school en namen deel aan het verenigingsleven zoals de Scouting enz. Na enkele jaren kregen de Keiezen woning toegewezen, met name Oost-Brabant en noord Limburg.

De Don Boscostichting huurde vervolgens het complex om het in te richten als 'Vakantieoord De Spreeuwel' voor katholieke jongeren. Midden jaren zestig huisden er ook tientallen Spaanse gastarbeiders, arbeidsmigranten zouden we nu zeggen. In 1971 kocht de Don Boscostichting het terrein en de barakken. In de loop der jaren transformeerde het vakantieoord naar een conferentiecentrum met verblijfsaccommodatie. Het kamp kreeg een nieuwe naam; 'De Spreeuwelse Heide'. In 2015 volgde weer een naamswijziging, 'Eigentijds Erf'.

De houten barakken zijn inmiddels verdwenen, op één na. In de jaren vijftig deed dit houten gebouw dienst als schooltje, als kerk en soms als feestzaal. Nu is het een opslagruimte. Een vergelijkbare 'Molukse' barak, afkomstig van kamp Lage Mierde, staat nu gerestaureerd in het Openluchtmuseum in Arnhem.

Het gehele verhaal van Inge Gimbrère-Straetmans staat in het boekje Hers en Geens dur Diessen deel 31 van de Stichting Erfgoed Diessen onder redactie van Ad van Doormaal, Wil Vennix en Ad van Korven.

Emmanuel Naaijens

~~~~~

Plan behoud bestaande barak van voormalig Keiezen te Westelbeers.

Erfgoed en Monumenten van de Gemeente Oirschot, Stichting Behoud Erfgoed Oirschot (SBEO), Joannes Bosco Stichting (JBS), HKK Den Beerschen Aard, Lion Tokkie als specialist holocaust joodse kampen en Inge Gimbrère-Straetmans als schrijfster geschiedenis van Kamp Baarschot hebben de handen ineen geslagen om de laatste barak te behouden voor het nageslacht.

In de barak, waar nu nog de onderhoudsmonteur met zijn gereedschap en machines in zit, zou een recreatie gedeelte moeten komen voor de bezoekers van 'Eigentijds Erf'. Ook komt er dan een informatiepunt over het kamp en een koffiehok als rustpunt voor wandelaars. De wandeling 'Westelbeers' welke is uitgezet door de CHI werkgroep loopt deels over het terrein.

In eerste instantie is nu geld vrijgemaakt om de westgevel van de barak dicht te maken zodat deze niet verder in verval zal raken door weersinvloeden. Verder wordt gekeken of de barak op de gemeentelijks monumentenlijst kan komen te staan waarna de algehele restauratie kan worden aangepakt.

De westgevel van de te restaureren barak

Deze maand wordt begonnen met het dichtmaken van de westgevel welke wordt uitgevoerd de CHI werkgroep van de HKK Den Beerschen Aard.

Werkgroep CHI

~~~~~

**Mr. Leo Karel Maria Verwiel,
burgemeester van Oost- West- en Middelbeers
van 17 juli 1967 tot 30 juni 1979**

Enige tijd geleden ontving Heemkundekring Den Beerschen Aard een aantal plakboeken en fotoalbums van de kinderen van wijlen burgemeester Verwiel. In deze boeken een schat aan foto's, krantenknipsels, uitnodigingen voor allerlei bijeenkomsten en openingen, die verzameld zijn door de oud-burgemeester en zijn vrouw. In dit artikel wordt een inblik gegeven in deze albums, om zodoende een beeld te schetsen van het wel en wee van de Beerzen tijdens de ambtsperiode van burg. Verwiel en de rol van 'den burger' daarin.

Wie was Mr. L.K.M. Verwiel?

Mr. Leo Verwiel werd op 9 september 1928 geboren in Oisterwijk. Zijn vader was 30 jaar burgemeester van Oisterwijk geweest. Leo Verwiel was getrouwd met mevr. Mieke Engelen en vader van twee kinderen, Dominique en Sira, die bij zijn aantreden zeven en vijf jaar oud waren. Mr. Verwiel ging, nadat hij in Sittard zijn gymnasium A-diploma behaalde, rechten studeren aan de universiteit van Nijmegen. Op 6 februari 1957 behaalde hij zijn doctoraat. Hij was katholiek en 'de beginselen der K.V.P. toegeedaan', zo stond in zijn CV te lezen. Na zijn studie ging hij als jurist werken bij de Provinciale Noord-Brabantse Bond van het Wit-Gele Kruis in twee functies: een als secretaris van de directie van het bureau en een als coördinator van de stichting revalidatie in Noord-Brabant. Zodoende had hij bemoeienis met vrijwel alle onderdelen van de sociale gezondheidszorg.

De installatie van burgemeester Verwiel.

Dat laatste was iets waar men in de Beerzen blij mee was. De opvolger van Mevr. Smulders-Beliën moest, net als zij, ook een groot sociaal hart hebben. Dit en het feit dat de nieuwe burgemeester 'er ene was van een goeie 'burger' uit Oisterwijk' gaf de Beerzenaren het vertrouwen dat ze met Leo Verwiel een goede burgemeester hadden gekregen. Bij de intocht op 22 juli 1967 was het halve dorp op de been. Bij de gemeentegrens op de Oirschotseweg bij

Soethout werd de familie Verwiel verwelkomd door het gemeentebestuur o.l.v. locoburgemeester Janus Liebrechts, die een jaar lang als vervangend burgemeester had opgetreden.

Dhr. en Mevr. Verwiel, Sira en Dominique

Vandaar ging het in een open landauer naar het CAV-gebouw in Middelbeers, voorafgegaan door de rijvereniging. Daar sloot harmonie De Vriendschap aan en ging de stoet verder naar zaal C. van Hoof-Smulders (De Zwaan), waar de installatie van de nieuwe burgemeester volgde tijdens een buitengewone raadsvergadering. Na afloop hiervan ging het hele gezelschap naar het gemeentehuis, begeleid door schoolkinderen met vlaggetjes, de welpen en wandelclub 'De Vrolijke Rakkers'.

Daar volgde nog een defilé (zie foto boven) door de plaatselijke verenigingen en sprak de nieuwe burgemeester de aanwezige Beerzenaren toe. De dag werd afgesloten met een receptie waar alle Beerzenaren welkom waren.

12 jaar burgemeesterschap

Omdat het ondoenlijk is om 12 jaar burgemeesterschap in één artikel samen te vatten, neem ik een interview met de scheidende burgemeester en het lied dat bij het afscheid in juni 1979 gezongen werd door Peter van Gestel en Dré Rijnen als leidraad. Hierin hebben Mr. Verwiel zelf en de raadsleden van toen immers de meest in het oog springende zaken besproken.

Bij zijn afscheid noemde Leo Verwiel desgevraagd de volgende zaken de fijnste om te doen in zijn ambtsperiode: *"Da's een moeilijke vraag....Er zijn diverse dingen die daarvoor in aanmerking komen. Een van de mooiste dingen vond ik het 'opkrikken' zowel wat accommodatie als peil betreft van het onderwijs. Dat het onderwijs hier op een peil is gebracht dat het niet onderdoet voor de stad. Integendeel! Daarmee verband houdend: de vier schoolbesturen bij elkaar brengen tot één schoolbestuur. En een ander héél belangrijk punt vind ik met betrekking tot het verenigingsleven de kernen Oostelbeers en Middelbeers bij elkaar brengen, zich onder andere uitend in één carnaval; da's gewoon één dorpsgemeenschap geworden, en dat was eerst gescheiden. En dan vond ik de maandelijkse raadsvergaderingen altijd erg fijn en leuk om te doen."*(uit: Oirschot Weekjournaal 27-06-1979)

In onderstaand afscheidslied komen nog wat meer zaken aan bod en wordt de scheidende burgervader ook een beetje op de hak genomen.

wijze: het Beerse volkslied

refrein: den burger gaat ons verlaten
al naar dun Prinsenbeek
ook al hadden we't in de gaten
wij zijn al-maal van streek

'T is twaaluf jaor geleje
dè hij nar Bèërs toe kwam.
In 't begien toen viel ie tegen
want hij war un bietje tam.

refrein

Mèr na zun twaaluf maande
ha hij al un bietje geleerd
in de Raad daor dee ie 't woord
en vuulde zich zeer vereerd.

refrein

Mèr toen kwam diejen hoge toren
't hiet dun boerenbond
As hij 't ha meuge zegge
afbrèke tot de grond.

refrein

En dan 't bestuur van de scholen
dè zat'um soms tot hier.
De ketel die mog er nie komme
mèr 't-intresseerde de raad gèn zier.

refrein

Un gemeenschapshuis had ie gère
mèr in Oostelbèërs stagget al een
de's al twaaluf jaoren lang
un groot blok an zun been.

refrein

Mèr nou het-ie 't gevonden
un kommissie is benoemd.
In Middelbèërs gan zu't een bouwen
mèr 't wordt nie nar hum genoemd.

refrein

Mer in die twaaluf jaore
het ie ok heel veel gebouwd.
En alleen veur de Bèërse mensen
waor hij zoveul van houdt.

refrein

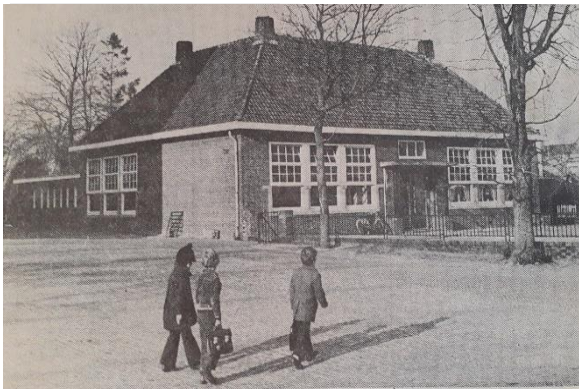
Oh burger we zen zo verdrietig
dè gij bij ons weggaat
in Prinsenbeek bende zeer welkom
ze juichen al in de Raad.

Het afscheidslied werd gezongen door jongste raadslid Peter van Gestel en waarnemend secretaris Dré Rijnen

Onderwijs

In de aanbiedingsbrief bij de begrotingsplannen in maart 1968 ontvouwde B&W de plannen voor het onderwijs in de Beerzen. De scholen zouden flink uit kunnen breiden. In september 1969 werd in Oostelbeers de nieuwe tweeklassige kleuterschool 'Het Hummelnest' geopend,

Oude school Middelbeers

't Hummelnest Oostelbeers

wat volgens Het Nieuwsblad van het Zuiden 'Een feest was voor de gehele gemeenschap van de gemeente Oost- West- en Middelbeers, maar in het bijzonder toch voor de ongeveer 80 kleuters en hun leidsters die dit nieuwe domein ruilden met een oud vervallen krot'. In 1974 worden er 2 nieuwe lokalen aan de St. Josephschool toegevoegd. In Middelbeers werden in 1972 zeven nieuwe lokalen gebouwd rondom de al bestaande Willibrordusschool aan de St. Jorisstraat. Daardoor konden de kinderen die voorheen in de oude school aan de Willibrordstraat les kregen, ook verhuizen naar de nieuwe school. De vrijgekomen oude school werd hierna gebruikt als 'Trefcentrum'. In 1972 werd hier peuterspeelzaal 'De Beerse Peuterkes' geopend, in 1973 verhuisde de bibliotheek hiernaartoe en ook de brandweer kreeg er een nieuwe plek en verliet de oude, veel te kleine kazerne aan de Hertog Janstraat.

'En dan 't bestuur van de scholen, dè zat um soms tot hier'

Bij de opening van de twee nieuwe lokalen van de St. Josephschool in 1974 zei burgemeester Verwiel dat hij het noodzakelijk vond dat er één schoolbestuur in de Beerzen zou komen. Er waren op dat moment namelijk vier schoolbesturen, voor elke kleuter- en lagere school een. De R.K. kerk had een grote vinger in de pap bij de besturen: In Middelbeers maakte pastoor van Eijl deel uit van de besturen, in Oostelbeers pastoor van Hoek. In 1976 kwam er actie om aan deze situatie een einde te maken. Dhr. Leo Verhoeven en Dhr. Paul Pouw, die het jaar daarvoor als eerste bewoners aan het Rozenplein waren komen wonen, namen al snel het initiatief om tot een ander schoolbestuur te komen. Zij streefden naar één bestuur zonder geestelijken en naar een school waar ook niet-gelovigen zich welkom voelden. Burgemeester Verwiel ondersteunde dit initiatief van harte. Het plan had heel wat voeten in de aarde, zeker ook omdat daar speciale toestemming van het bisdom 's-Hertogenbosch voor nodig was. De initiatiefnemers kregen het ook voor elkaar dat er minstens één niet-gelovige zitting mocht nemen in het bestuur. Uiteindelijk gingen de vier bestaande besturen en het kerkbestuur akkoord en werd in schooljaar 1976-1977 een nieuw gezamenlijk schoolbestuur opgericht onder de naam Katholiek Kleuter- en Basisonderwijs de Beerzen. De bestuursleden waren de heren Leo Verhoeven, Paul Pouw, Ad Versantvoort en Geert Dieker uit Middelbeers en Anton van Vijfeijken en Geert van Gestel uit Oostelbeers.

De ketel die mog er nie komme, mèt 't-intresseerde de raad gèn zier

Bij de bouw van de nieuwe lokalen in Middelbeers was de wens van de school, de architect en de gemeenteraad dat er centrale verwarming aangelegd zou worden. In die tijd was het de gemeente die de school bouwde, na de bouw werd de school dan overgedragen aan het schoolbestuur. Voorheen werd de school aan de st. Jorisstraat in Middelbeers gestookt met oliekachels. Navraag bij Peter van Moorsel, toen hoofd van de st. Willibrordusschool, leert dat die kachels veel gedoe gaven. Op zondagavond werden die kachels aangestoken door Peter

en zijn vrouw, maar vaak deden ze het niet en moest Kees of Harrie van Dommelen erbij gehaald

worden om de kachels aan de praat te krijgen. Die centrale verwarming was dus zeer gewenst! Burgemeester Verwiel vond de aanleg ervan veel te duur en probeerde het hele plan tegen te houden. Het afscheidslied zegt het al: de mening van 'den burger' interesseerde de raad geen zier en de verwarming kwam er.

Carnaval

Het was de uitdrukkelijke wens van Burgemeester Verwiel: een harmonieuze samenwerking tussen de verenigingen van Oostelbeers en Middelbeers. Sommige verenigingen hadden al leden uit alle kernen en vanaf 1976 werden de eerste stappen naar samenwerking ook op carnavalsgebied gezet door de Tuutefluiters uit Middelbeers en de Beerse Bokken uit Oostelbeers. De carnavalsnaam van de Beerzen was vanaf toen: HET STRIJKERSGAT. Er werd voor het eerst een gezamenlijke carnavalskrant uitgebracht, genaamd Carnavalsblaaie, dat vanaf 1977 'Het Strijkersgebooi' genoemd zou worden, en de beide raden van elf zouden om beurten de dorpsprins leveren. De eerste dorpsprins was Prins Nillus den Vierde (Kees de Kroon) van de Tuutefluiters. Bij de Beerse Bokken zwaaide Prins Frans Op Den Bok den Eerste (Frans Buiks) de scepter en hij zou in 1977 de dorpsprins worden. Vanaf 1977 kwam er een gezamenlijke optocht, die bij de eerste editie meer deelnemers had dan de afzonderlijke optochten samen; maar liefst 45 wagens en diverse loopgroepen deden mee. Volgens een artikel uit het Nieuwsblad van het Zuiden van 21 februari 1977 sleepten deelnemers van de Beerse Bokken door hun jarenlange ervaring met 'grote-mensen-optochten' de meeste prijzen in de wacht bij de grote wagens, terwijl de Tuutefluiters het vaakst in de prijzen vielen bij de 'kinderwagens en -groepen'.

Raadsvergaderingen

Dat Mr. Verwiel de raadsvergaderingen als zeer prettig heeft ervaren is geen wonder. Als je de krantenkoppen in de plakboeken scant, kom je vaak lovende woorden tegen. Onderstaand (deel van een) krantenartikel is een van de vele met complimenten aan het gemeentebestuur. Begrotingen werden vaak zonder problemen goedgekeurd en de sfeer in de raad was meestal gemoedelijk.

Raad Oost- West- en Middelbeers

Niets dan goeds aan het adres van B en W

Het moet voor Mr. Verwiel als voorzitter en zijn naaste medewerkers v. Haaren en Gosens, een ware genoegdoening zijn geweest aan het begin van een nieuw jaar, zo veel lovende woorden te mogen aanhoren bij de beschouwing der begroting '77. Dit gebeurde verleden week woensdag toen de raadsheren hun wensen kenbaar maakten aangaande gemeentebegroting. Frappant was dat alle woordvoerders der fractie's aan het einde van hun betoog het college van Burgemeester en Wethouders in alle toon aarden prezen om hun goed beleid en de onderlinge fijne samenwerking.

1/2/77

Gehoord van een oud-raadslid:
Burg. Verwiel die een afspraak wil maken met wethouder Cees Gosens, staat met zijn agenda open.

Burg.: "Het zal niet meevallen, Cees, kijk maar, veel afspraken, veel werk te doen!"

Cees: "Als er niks in mijn agenda staat, werk ik."

Een mooi voorbeeld van de gemoedelijkheid in de raad is de volgende anekdote uit januari 1973: In de raad werd besloten dat Mevr. Smulders-Beliën, de voorganger van burgemeester Verwiel, geëerd moest worden met een straatnaam. Daarvoor had men eerst de Kosterstraat op het oog, daar stond immers de ambtswoning van de huidige burgemeester, maar dat plan haalde het niet. Men vond het toch beter om het pleintje met de nieuwe bejaardenwoningen aan de Leliestraat het 'Mevrouw Smulders-Beliënplein' te noemen en zo geschiedde. De Kosterstraat bleef Kosterstraat, al had een van de raadsleden wel het idee geopperd om de Kosterstraat om te dopen tot 'Jeneverbeslaan', aangezien daar een maand eerder een boerderij afgebrand was, waarbij volgens burgemeester Verwiel 'een hier ter plaatse, zij het ongeoorloofd, gevestigde jeneverstokerij, welke gelet op de aanwezige voorraad niet scheen onder te doen voor zijn Schiedamse collega, haar bestaan verloor.'

Natuurlijk was het niet altijd koek en ei in de raad. In de knipsels in de mappen van de burgemeester wordt met regelmaat gesproken over de kritische vragen en snedige opmerkingen van met name raadsleden J. Smeets van de Nieuwe Beerse Partij en J. van Eeten van de Werknemersgroepering. Mooi voorbeeld hiervan is te lezen in het krantenknipsel uit het Nieuwsblad van het Zuiden van 1 september 1972.

Een ander voorbeeld is een discussie in de raad in maart 1975 over verhoging van de grondprijzen met vier gulden per vierkante meter, die B en W wilde doorvoeren om de gestegen kosten in de exploitatieopzet van de nieuwe uitbreidingsplannen van o.a. de Heivelden op te vangen. Volgens B en W zou het gaan om 15.000 vierkante meter bouwgrond, maar raadslid A. van Eeten dacht daar anders over.

OOST-, WEST- EN MIDDELBEEKS, 1 sept. — Geen der vroede vaders van de Beerzen, die gisteravond in vergadering bijeenkwamen, wist wie het stukje karton met daarop de tekst „Nieuwe haring 75 cent” achter het secretariebordje op het gemeentehuis had gestopt. Was het een domme grap of een „witz” met wel degelijk een boodschap? Het zal wel altijd een raadsel blijven, maar een feit is wel dat er gisteravond in de vernieuwde raadszaal een „hartig” woordje is gesproken.

En dat gebeurde dan met name door de heer Smeets van de Nieuwe Beerse Partij en burgemeester L. Verwiel, die voortdurend met elkaar in de clinch gingen. Het oppositieraadslid ondernam vele frontale aanvallen op het college van B. en W., waarvan de voorzitter echter steeds ad rem, terzakekundig en vaak — in de stijl van de heer Smeets — vinnig repliceerde.

Meer grond

Het raadslid A. van Eeten, traditioneel al niet goedgegelovig als het om door B. en W. verstrekte informatie gaat, had het allemaal eens nageteld. Volgens hem liggen er in de Beerzen geen 15.000 vierkante meter bouwgrond, maar 22.000. Dus zou de verhoging met drie gulden per vierkante meter voldoende zijn om aan de verlangde opbrengst van zestig mille te komen. Zelfs ietsje minder zou al voldoende zijn. Burgemeester mr. L. K. M. Verwiel zag het zuinige gereken hoofdschuddend aan. Het is bekend dat hij een voorstander is van een wat ruimere financiële armslag bij uitbreidingsplannen dan de meerderheid van zijn raad, die erop uit is de koper geen cent te veel te laten betalen en de gemeente risico's laat lopen die elders gewoonlijk niet genomen worden.

Nieuwsblad van het Zuiden 1 september 1972 en 27 maart 1975, met door burg. Verwiel onderstreepte zinnen.

'Mèr toen kwam diejen hoge toren, 't hiet den Boerenbond'

Een ander twistpunt was de gewenste uitbreiding van het CAV-gebouw. In 1969 was de persmengvoederfabriek van de Coöperatieve Aan- en Verkoopvereniging van de R.K.

Boerenbond officieel in gebruik genomen. Burg. Verwiel roemde toen de moed en het vertrouwen in de toekomst van het bestuur van de Beerse CAV en hij vond de nieuwe fabriek een aanwinst voor de Beerzen, zei het dat de burgemeester de fabriek liever ergens anders gezien had, omdat hij daar, op de kop van het Doornboomplein, een nieuw gemeentehuis had willen laten bouwen. Dat dat niet zou gebeuren wist de burgemeester ook wel en daarom hoopte hij dat de voorgevel aan de Doornboomstraat mooi verfraaid zou worden.

Het C.A.V. gebouw op de kop van het Doornboomplein.

Het Nieuwsblad van het Zuiden van 29 november 1969 schrijft hierover: 'De geruchten dat burgemeester Verwiel bij de ingebruikname van de nieuwe fabriek aan het bestuur van de CAV een klimop zou aanbieden die voor het gebouwencomplex zou worden geplant om mettertijd de minder fraaie gevel te verbergen achter fris groen, werden echter geen werkelijkheid.' In 1975 wilde de CAV weer uitbreiden met een silo van 20,5 meter en een productie-eenheid van 22,5 meter, omdat de productiecapaciteit te laag was en er onvoldoende opslagruimte was. Hiertegen werden maar liefst 60 bezwaarschriften ingediend. In de raad werd met name door wethouder Cees Gosens (Agrarische partij) voortdurend gepleit vóór de uitbreiding. Aangezien de boerengezinde partijen de meerderheid in de raad hadden, werden de ruim 60 bezwaren afgewezen en werd met zes tegen vijf stemmen ingestemd met het plan. Zéér tegen de wil van burgemeester Verwiel in: *"Ik zou dolgelukkig zijn als het mogelijk is de C.A.V.-gebouwen in de kom van Middelbeers weg te kopen. Als gemeente kunnen we de benodigde miljoenen echter niet op tafel leggen en ik vrees dat de overheid een dergelijke transactie niet zal subsidiëren."* (Nieuwsblad van het Zuiden 17-05-1975) Gedeputeerde Staten keurde het uitbreidingsplan wel af, waartegen eerst de gemeenteraad van de Beerzen en later ook de CAV en de NCB in beroep gingen bij de Kroon. Bij het afscheid van burg. Verwiel was de uitspraak van de Raad van State nog niet geweest. Die kwam pas in december 1981: De CAV mocht niet uitbreiden.

‘Un gemeenschapshuis had ie gère, mèr in Oostelbeers stagget al een’

Op 5 oktober 1970 opende de burgemeester het Gemeenschapshuis in Oostelbeers. Geld voor dit project werd o.a. bijeengebracht door het organiseren van een wielerronde in Oostelbeers.

In april 1979 werd het Gemeenschapshuis uitgebreid met een sportzaal. De burgemeester prees de saamhorigheid in de gemeenschap die het ambitieuze project mogelijk had gemaakt. Het was echter geen geheim dat de burgemeester ook graag een gemeenschapshuis in Middelbeers had gewild. Maar een onderzoek in 1977 en 1978 naar de behoefte daaraan resulteerde in een aanbeveling van het Provinciaal Opbouworgaan: ‘In de kern van Middelbeers is geen gemeenschapshuis nodig.’

‘Mèr nou het ie-ut gevonden, un kommissie is benoemd’

In een gemeente die alsmaar groeit, wordt ook het gemeentehuis te klein. In het Nieuwsblad van het Zuiden van 19 maart 1968 wordt al gemeld dat volgens B en W het gemeentehuis te klein was. Aanvankelijk was B en W van plan een nieuw gemeentehuis te bouwen op de plaats van het oude. Toen hier veel bezwaren tegen kwamen, veranderde het plan. Een commissie ad hoc, onder voorzitterschap van burg. Verwiel, koos in 1977 voor een grote verbouwing i.p.v. sloop en betrok het naastgelegen pand van de fam. van de Laar bij de plannen. De verbouwing zou in totaal ruim twee miljoen gulden gaan kosten. De gemeenteraad was snel akkoord met de schetsplannen van architect J. Bedaux uit Goirle, waarna in november 1978 de eerste aanbesteding volgde. Toen burgemeester Verwiel de Beerzen in 1979 verliet, was het nieuwe gemeentehuis nog niet klaar.

‘Mer in die twaaluf jaore het ie ok heel veel gebouwd’

Er werd zeker veel gebouwd in de Verwiel-jaren. Een kleine greep uit de bouwplannen: in 1971: 34 IBC-woningen, in 1972: 26 ‘herenhuizen’ aan het Margrietplein en 10 woningwetwoningen in Oostelbeers, in 1974: 18 bejaardenwoningen in M’beers en 7 in O’beers. Grote bouwplannen zoals Heivelden 1 en 2, Oostelbeers Zuid (30 woningen) en Esdoorn/ Plataan (50 woningen) zijn ook in deze tijd ontwikkeld. Vanaf maar 1974 waren de bouwkvavels van deze plannen alleen nog voor de eigen inwoners.

Nieuwsblad v.h. Zuiden 12 maart 1974

Hoe Oost- West- en Middelbeers zich in 12 jaar ontwikkelde

In de ‘Verwiel-jaren’ gebeurde er veel in de Beerzen. Veel winkels en bedrijven openden of heropenden hun zaak, er kwamen steeds meer voorzieningen voor de Beerzenaren en het

inwoneraantal steeg. De openingen werden meestal verricht door de burgemeester, vaak met een inzegening door de pastoor.

Overzicht van openingen en mijlpalen in de ambtsperiode van burg. Verwiel.	
1967 Opening Spar supermarkt Opening Nieuwe zaal de Doornboom Aanschaf vuilniswagen Instelling sportraad Verharding Groenewoudsedijk Opening vernieuwde winkel Van Rooij- van Eeten	1974 4000ste inwoner geboren Opening nieuwe lokalen St. Josephschool OB Opening Doe het zelfzaak/ machinale timmerwerkplaats Paul Breemaat Jeneverstokerij ontdekt bij brand in Westelbeers
1968 Opening overdekte schiethal Zwartmikkers Heropening gemoderniseerde slagerij Smolders- van Oort De Beerzen telt 3634 inwoners	1975 Ingebruikname Centraal Antenne Systeem Opening Rabobank Doornboomstraat Opening Tennis paviljoen Fidote De Beerzen telt 4080 inwoners
1969 Opening Kleuterschool Hummelnest O'beers Opening Politiebureau Doornboomstraat Opening Skibaan 'de la Colline' Opening Persmengvoederfabriek CAV	1976 Opening Handelonderneming Jos Peijs Opening Postkantoor Margrietstraat Opening Nieuw clubgebouw Beerse Boys In gebruik name nieuwe DAF brandweervagen Start bouw in plan 'Heivelden'
1970 Opening Bungalowpark 'Den Beerschen Bak' Opening 't Gemeenschapshuis O'beers Aanleg 2 tennisbanen op sportpark de Klep Opening Camping 'De Kempenzoom' De Beerzen telt 3695 inwoners	1977 Heropening vernieuwde SPAR supermarkt Eerste gezamenlijke carnavalsoptocht Opening VVV-post op gemeentehuis Restauratie Oude Kerkje De Beerzen telt 4259 inwoners
1971 Heropening vernieuwde MAGO (na brand) In gebruik name lichtinstallatie sportpark de Klep Sportpark heet voortaan 'De Klep'	1978 Opening Schoenenzaak Spieringhs na overname van fam. J. Timmers Opening Zelfbediening Boerenbondwinkel Opening Geautomatiseerd mengvoeder- productiebedrijf CAV De Beerzen telt 4386 inwoners Werkbezoek Prinses Beatrix en Prins Claus aan de Beerzen.
1972 Opening nieuwe fabriekshal en kantoren HEK Opening Verkoopcentrum DAF van Tiel Opening, kantoor Stichting Maatschappelijk Werk en Gezinszorg voor de Beerzen, Diessen en Vessem op Leliestraat 14 Nieuwe lokalen St. Willibrordusschool M'beers Invoer toeristenbelasting <i>f</i> 0,25 p.p.p.n. Jeneverstokerij ontdekt bij brand in Kosterstraat	
1973 Opening peuterspeelzaal 'De Beerse Peuterkes' in oude school M'beers De Beerzen als laatste Kempengemeente aangesloten op gasnet Landschotse heide wordt beschermd natuurgebied Bouw Gymzaal Willibrordusschool M'beers Opening bibliotheek in oude school M'beers Verhuizing brandweerkazerne naar oude school	1979 Opening sportzaal Gemeenschapshuis OB Opening Nieuw clubgebouw Scouting Don Garcia Moreno Afscheid burgemeester Verwiel op 23 juni 1979 Benoeming Mr. Verwiel tot burgemeester van Prinsenbeek per 1 juli 1979

Afscheid van de Beerzen

Nadat bekend werd dat Burgemeester Verwiel per 1 juli 1979 benoemd was als burgemeester van Prinsenbeek, werd op 23 juni afscheid van hem genomen tijdens een buitengewone raadsvergadering in zaal de Zwaan. Dhr. Verwiel kreeg veel lof toegezwaid door diverse sprekers, die zijn bestuurlijke kwaliteiten en verdiensten roemden. Locoburgemeester Cees Gosens zei alleen maar prettige herinneringen over te houden aan

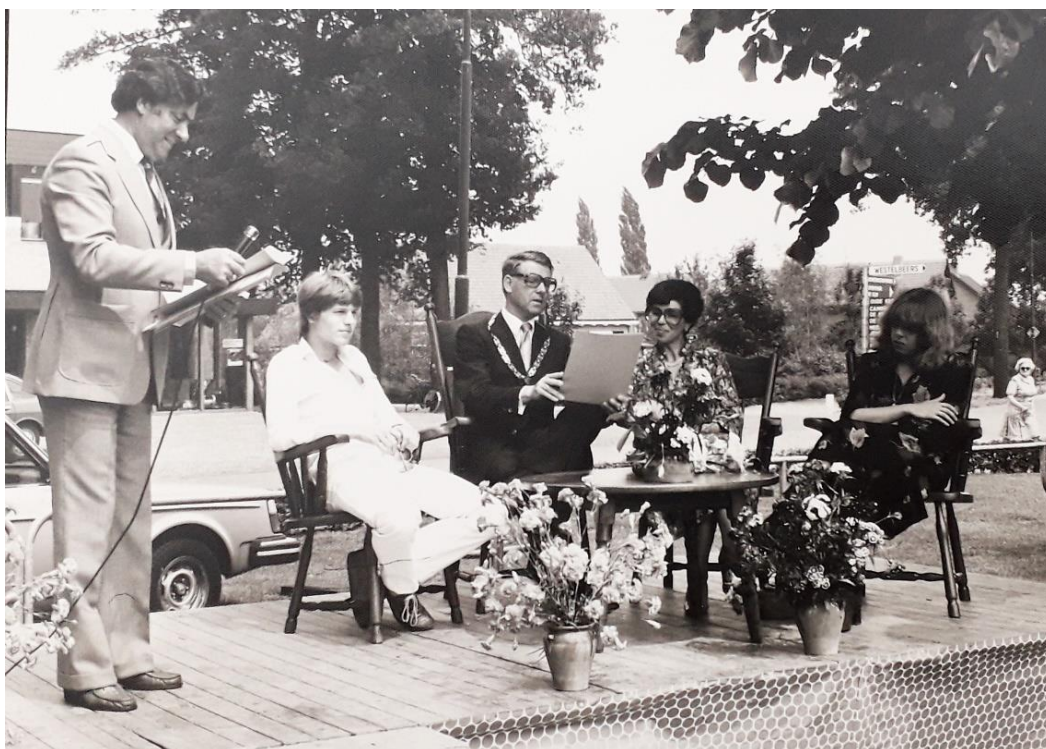
de ambtsperiode van de scheidende burgervader en schetste de veranderingen in de Beerzen gedurende die 12 jaar. Daarbij stak hij zijn waardering niet onder stoelen of banken. Cees Gosens bood namens het gemeentebestuur een fiets aan. Volgens een artikel in het Weekjournaal van 27 juni '79 zei hij erbij dat hij had gehoord dat Verwiel 's winters graag wandelde en 's zomers graag zwom, maar dat een wandelstok en een zwembroek niet in aanmerking kwamen als afscheidsgeschenk, vandaar de fiets. Kon hij daarmee meteen Prinsenbeek gaan verkennen, zoals hij destijds ook met de Beerzen gedaan had. Namens de gemeenteraad sprak jongste raadslid Peter van Gestel. Hij vond dat Verwiel een kapitein met een goede staat van dienst was, die een schip met een tonnage van 4000 ging verruilen voor een van 10.000. *"U heeft het schip gelukkig niet op volle zee verlaten"*, aldus van Gestel,

Aandachtig gehoor in zaal de

“maar het eerst afgemeerd aan de kade en het commando overgedragen aan de 1^e en 2^e stuurman, die met u het stuur al 12 jaar hebben gehanteerd.” Hiermee doelend op de wethouders Giel van Haaren en Cees Gosens. Verder memoreerde Peter van Gestel de beginperiode van Verwiel, waarin hij lastige vragenstellers tevreden stelde zonder daadwerkelijk antwoord op de vraag te geven, daarbij gebruik makend van een scala aan moeilijke woorden. Hierin was gelukkig al lang verandering gekomen en van Gestel prees dan ook de voorzitterskwaliteiten en de onpartijdigheid van de scheidende burgemeester. Mr. Verwiel was beduusd van zoveel lovende woorden en de cadeaus die hem ten deel vielen, niet alleen tijdens de buitengewone raadsvergadering, maar ook tijdens de manifestatie op het Doornboomplein en de afscheidsreceptie bij café de Doornboom die nog volgden. De burgemeester gaf aan met gemengde gevoelens uit de Beerzen te vertrekken. De Beerse jaren waren voor hem en zijn gezin ‘verrukkelijk en niet meer uit te wissen’ geweest en het afscheid door de gemeenteraad en de Beerse bevolking had hem niet onberoerd gelaten.

Boven: Tinus Deenen, voorzitter van het Actiecomité spreekt het gezin Verwiel toe.

Links: Een van de optredens tijdens de afscheidsmanifestatie was van de volksdansgroep van de KVO.

Volgende pagina: Namens de inwoners van de Beerzen overhandigden Ivonne Leermakers uit Oostelbeers, René van Maasakkers uit Middelbeers en René van Haaren uit Westelbeers, samen met meester Albert Veldhuis, een cadeau aan de scheidende burgemeester.

Mr. Leo Verwiel zou tot 1992 burgemeester van Prinsenbeek blijven. Op 28 april 2001 overleed Mr. Verwiel op 72- jarige leeftijd. Nevenstaand schilderij hangt als blijvende herinnering aan de oud-burgemeester van de Beerzen in 'Ons Mevrouw'. Mr. Verwiel werd opgevolgd door burgemeester S. P. Grem.

Joke van Ham

Nachtburgemeester

In de centrale hal van het ontmoetingscentrum "Ons mevrouw" hangen portretten van de burgemeesters die de gemeente Oost-, West- en Middelbeers had van 1845 tot de herindeling in 1997.

Vorig jaar december zijn deze uitgebreid met een portret van de waarnemend burgemeester Sjef Smulders, 1944-1946, welke is geschonken door de dochter van Sjef en de kleinkinderen. Fotogroep Oirschot had het plan opgepakt om de nog ontbrekende (Nacht)burgemeester 'De Beerzen', hier ook een plaats te geven, welk portret op 10 april 2024, onder grote belangstelling, is onthult door Harrie van Hoof en John van de Rijdt.

Nachtburgemeester Harrie van Hoof

